

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏԱՐԻ

ՕՐԵՐԻՐ ԲԵՂԻՐԱՆՈՒՆ, ԲԵՆԵՄԱՐԵՎԱՆ ԵՒ ԼՈՒՆԻՏՐԵՎԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

10-16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ :

Դեկտեմբեր 4 ին, Սթրամբուլի կողմից անդրադարձնալով Պոլսի եկաւ Գրանջոնաւապետը, ու ամերալ Սթոփֆորդի կողմանէ՝ Լեզիպոսի փաշային գրած թուղթը՝, Ե. Բ. Բոխարաբային տրվաւ :

Եւ նամակին համար շատ խորհուրդներ քննարկեց Կիրակի ալ արտաքին կարգի ժողով մը եղաւ Ե. Բ. Բոխարաբային քննարկեց, որ շատ երկար քննարկեց, ուր տեղ ներկայ գտնուող Գրանջոնաւապետի տեղութեանց Գրանջոնաւապետը, բայց զիւրին չէ խնայել թէ ինչ որոշված է խորհուրդին մէջ. վասն զի ոչ թաղանթները ներքին աւելն և ոչ քարտուղարները (սուրբաթիպետները) բայց այնպէս կը կարծրի որ Սթոփֆորդի կողմէ գրած նամակը, անանկ հաղանդութեան տեղ գրած չէ, ինչպէս որ կը պատկերէ 1 թուականի յայտարարութիւնը նոյեմբեր 2 ին :

Յիշատի օգտակար բան մը չէր ըլլար (Գրանջոնաւապետի) Տեղութեան ներքին խնդրերը անկից ներքին պարագաներուն մէջ. ասոր հակառակ իր բարեկամները պատրաստ են օգնել իրեն, որ աս երկիրները վերստին ներքինութեան մէջ չեցնան :

Բնականաբար խօսելով, ինչ և ինչ փաշային դրածը, նոր չէ որ կատարեալ հաղանդութիւն համարի անկից, մինչև որ գործքով չի ցրցունէ իր անկողնութիւնը ու Տեղութեան նաւահանգիստը ետ չի դարձունէ : Կերպարով որ Բարձրագոյն Գուռն ալ աս կարծեացը վրայ է, ու անշուշտ ասանկ զուրկած է Սթոփֆորդի փաշային ալ նոյն ժողովքին մէջ :

Ուրեմն ստոյգ չէր զիտէր թէ ինչ որոշում եղած է Լեզիպոսի փաշային աս կերպ վարվելուն վրա. բայց շատ չեղծար կրնայի աս բանը, որովհետեւ Բարձրագոյն Գուռն պատասխան պիտի խրկէ Եւ զեքսանդրիա, վերոյիշեալ Գրանջոնաւապետին հետ, որ շուտով ետ դառնալու է Սթրամբուլի շրջանաւոր :

— Հիւսիսային փաշան, պատերազմական խորհուրդին նախագահը, հրամանաւ վերահասար Եւրոպային Ստրամբուլի կերպից ասոր թագաւորի Գահրի շրջանաւորով, որ ետ անընթաց երկիրներուն բարեկարգութեանը հոգ տանի. ասոր հետ կերպից, նաև թագաւորի նախկին կառավարիչ Սթոփֆորդի Սթոփֆորդի փաշան, ու Եւրոպ փաշան, որ երկուքն ալ պատերազմական խորհուրդի անդամն են :

Պ. Օսթրապը որ Ստրամբուլի բանակին բժշկը կապեան է, ան ալ կերպից աս անգամ, որպէս և ուրիշ գործակալները որ Սթոփֆորդի մէջն էին. վասն զի շրջանաւոր վնասելէն ետեւ հարկ եղաւ որ Պոլսի դառնան, ու Տեղութիւնն ալ անոնց կորստից ցուցած բաներուն փոխարէնը վճարեց :

— Կը յուսանք որ Բարձրագոյն Գուռն կը մեղմէ Լեզիպոսից համար դրած խտրութիւնը, որու պատճառը յոյսով տեղութիւնը եղաւ, վաճառականութեան դաշնակցութիւնը չընդունելով, ու կը տեսնանք որ աս բանին համար եղած վէճը կը լրջանայ : Ս. Բ. Բոխարաբային, հոգնատանի գործակալը, որ շատ համարում ունի հոս, անգաղար ջանք կընէ աս գործը կարգի դնել :

— Կիրակի օր Եւրոպային յատուկ շրջանաւոր Սթոփֆորդի խնդրեցաւ, որ Սթոփֆորդի փաշային բընակարանը գայ, ու ներկայ գտնուի խորհուրդին :

— Թիպէ ստանկները ամսուս 4 ին սկսան Տեղութեանը ալ, որ իր խոստումները կատարելով վեց ամսական շահը ամբողջ կուտայ կոր : Եւ ճշդութիւնը (տիւրութիւնը) շատ արդիւնատու եղաւ հասարակութեան մէջ, ու իսկոյն անոր սքանչելի որ առաջ հարկերին 4 կամ 5 էր, 2 ի իջաւ : Եւ կերպով կը յուսանք որ շատ չեղծար բոլորովին կը վերնայ աս թղթերուն սքանչելի :

16 ին (ամանեան Տեղութեան պաշտօնատարները) Գրանջոնաւապետի Տեղութեանց դեսպաններուն հետ շատ խորհուրդներ քննեցն ետեւ, Սթոփֆորդի կողմէ գրած հաղանդութեան թղթին համար, վերջապէս աս մեծ վէճը որոշվեցաւ : Ե. Բ. Բոխարաբային պատրաստ եղած արտաքին կարգի խորհուրդին մէջ, Բարձրագոյն Գուռն վճռեց որ Լեզիպոսի փաշային հոգնադնութիւնը ընդունելի ըլլայ, թէ որքանի մը պայմաններ ի գործ դրվի, ու Ե. Բ. Բոխարաբային Տեղութիւն տայ նէ : Եւսոր համար, Ե. Բ. Բոխարաբային փաշան արտաքին իրաւ պաշտօնատարը, ուրբաթ օր Ե. Բ. Բոխարաբային քովը գնաց, ու իմացուց անոր ինչ որ լսելի էր ժողովքներուն մէջ : Ե. Բ. Բոխարաբային յայտնեց իր դժբաղդը Բարձրագոյն Գուռնը բոլոր պաշտօնատարներուն փոխունքին վրա մասնաւորապէս Սթոփֆորդի փաշային, որ աս գործին մէջ իր յաջողութիւնը ու հայրենասէր բարքը փորձով ցրցուց, հաճեցաւ ընդունիլ փաշային հրահանգութիւնը (բայց ինչպէս որ կը հաստատուն, միշտակ (գոտտախաւ) գաշնակիցներուն խաթերը համար) ու խոստացաւ որ շնորհէ անոր Լեզիպոսի ժառանգութիւնը, թէ որ ատեն չանցնելով Եւրոպ Լոստանը պարպէ ու նաւահանգիստը ետ դարձնէ :

Սթրամբուլի շրջանաւոր վաղը կը լրջայ ասկից Բարձրագոյն Գուռն վճիռովը ու վերոյ յիշեալ երկու պայմանը անյապաղ կատարելու հրամանաւ : Ս. Գրանջոն հրամանատարը պիտոր տանի աս պատասխանը ընկերութեամբ ամերալ Սթոփֆորդի պէյին ու թերթաւորէ իր նախկին միւշթէշար Բանուն Էֆէնտիին, որու յանձնըված է կրտսն, որ նաւահանգիստը առնէ Պոլսի բերէ :

ԶԱՐԻՌՆԻՒՆ

20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ :

Եւրոպային գիրմը առկնք, ամսուս 10 ին գրված որ հետագայ լուրերը կուտայ :

«Երբոր արքունական հրամանը եկաւ, որ Սթոփֆորդի նահանգը եղած Բեթիֆ զօրքերը պատրաստուի շուտով Կոստանդինուպոլսի երթալու համար ասոնց մէկ մասը իրենց մեծերուն դէմ կենալով ապստամբեցաւ, ու չորս կողմը բաժնրվելով գունդ գունդ, հին ժամանակի խաղաղութիւնը զօրքերու նման զբոջակ (պոյրախ) բանալով, շատ կերպ վնասներ ու անկայելուց գործքի կընէին, ու քաղաքի մէջ

գայթակղութիւն կը պատճառէին : Եւսոր նման մէկ մասնաւոր Սթոփֆորդի զիւրաքաղաքը ըլլալով, ու իրենց առ օջնորդ ունենալով իմամ չափուշ ըսված ախորէն մարդմը, օրէ օր շատնալու վրայ էին աս չափազործ ասպատակները, անանկ որ 2-3 օրէն ետեւ մէկ երկու հարուր հոգիի չափ պիտի ըլլային :

«Եւս ցաւալի զիւրաքաղաքը, Սթոփֆորդի, Եւսոր նաւ Գիւրիզ Լալիլ Բեթիֆ փաշան լսելով, իր Սթոփֆորդի քաջասիրտ հաճի Սթոփֆորդի, 40-50 հոգիով խրկեց ասոնց վրայ. ու Սթոփֆորդի կողմերը մէկգլուկու հանդիպելով, յիշեալ հաճի Սթոփֆորդի շատ քաղցրութեամբ ուղեց համոզել ապստամբ զօրքերը, որ խեղդեն զլուսնին ժողովն ու արքունական հրամանին հետդնդին, որ չի զգն ետքը աս անկարգութեանը վրա : Բայց անխելք մարդիկները ամենեւին խօսք մտիկ չըրին ու սկսան հըրացան (թիւֆէնկ) քաշել : Եւս ատենը հաճի Սթոփֆորդի Սթոփֆորդի հրաման ըրաւ իր զօրքերուն որ առաջ երթան զարնեն զանոնք. ուստի իսկոյն 4-5 հոգի մեռաւ թշնամիներէն, որոնց հետ իրենց առաջնորդը իմամ չափուշը ևս բերնէն դարձրելով սպանվեցաւ, ու 8-10 հոգի բռնվեցան, մնացածները փախան :

«Եւս յաղթութեան ձայնը ամեն տեղ լսվելով, բոլոր ասպատակները մէկգլուկէ բաժնրվեցան իրենց տեղը գացին. հանգստութիւնը ու բարեկարգութիւնը ամեն տեղ հաստատուեցաւ իսկոյն, հայրական ինամքով Ե. Բ. Բոխարաբային, Լալիլ Բեթիֆ փաշային, որու գովելի ու բարեգութ ընթացքը աս զիւրաքաղաքի մէջ բոլոր հասարակութեան երախտագիտութեանը արժանի է :»

ԵՐԵՎԱՆ

Եւրոպային, 5 դեկտեմբեր : Բանի մը ատեն է որ աս նաւահանգիստը մեծ շարժման մէջ է. շրջանաւորը անարար կերպից կուգան ու հարկաւոր լուրեր կը բերեն : Եւս օրերս Սթոփֆորդի անունը շրջանաւոր հասաւ ու ինչ բանի համար գալը իմացանք. քաղաքին մէջ ևս մեծ շփոթութիւն մը ինկաւ, երբոր լսեցին որ ամերալ Սթոփֆորդը չէ ընդունել Բանուն Էֆէնտիին բրած դաշնագրութիւնը, առանց հրամանի ըլլալուն համար : Սթոփֆորդի ջանքերս Սթոփֆորդ ըսված շրջանաւոր Ս. Գրանջոն ու Սթոփֆորդ անդրադարձնալով զօնային առաջին թարգման, Կոստանդինուպոլսի հոգնատան Գրանջոնից Եւսոր բերաւ որ ամերալին կողմանէ բերած էին փաշային, Սթոփֆորդի ժողովքին վերջի պայմանները : Յիշատի առջի բերանը չուղեց փաշան որ ընդունի զանոնք, բայց յետոյ Ս. Բ. Բոխարաբային խօսքերէն համոզվելով անդրադարձնալ Տեղութեանը կողմանէ խրկված յայտարարութեանը համեմատ, հաղանդութեան գիր մը գրեց Պոլսի Բարձրագաղար Ստրամբուլին :

Իսլամական փառաբանական աստված չունինք . տեղեկոյս կառավարութիւնը միտք ունի չելու Պօլաքքօ անուանեալ շրջանակէն Վաղարշի կողմը խրկելու . Թէ գուցէ ծովով կուգայ յիշեալ փառան , հիւանդներուն ու խոցվածներուն հանգըստութեանը համար : Սարգս չի գիտէր Թէ որչափ զօրք ունի հետը . միայն խամայիլ պէյէն զիրմը առաւ փառան աս օրերս , որ կը ծանուցանէ Թէ Վաղարշ հասած է , իրեք գունդ զօրքով , ու սպարապետին հրամանին կրտստէ :

Ժանտախար՝ իրեք ամիս միջոց տալէն ետեւ , նորէն սկսաւ աս կողմերը . շատ զխաղաղներ պատահեցան մօտերս . որոնց ան սոսկալի անտէն ըլլալը աղէկ հաստատուեցաւ ու շատ մարդ մեռաւ :

Կրէյդ Լիվորփուլ ըսլած շրջանաւր՝ 14 օրվան մէջ Լիվորփուլէն եկաւ , Լիվորփուլէն ինքնուրուի ընդմիջումով քանի մը ճամբորդներով :

Կայրոս (Վահրէ) 2 դեկտեմբեր : Պատերազմի պաշարներ ու ամեն տեսակ զէնք , Լիվորփուլէն կը խրկեն ասիկցի . 15 երրորդ գունդը՝ որ քանի մը օր առաջ Լիվորփուլէն եկաւ , ճամբայ ելաւ դէպ ի ինչիս երթալու :

Պէտեմիները՝ ասպատակութիւն (չեթէ ձիու թիւն) ընել սկսան ներսի ճանապարհներուն վրա : ան կողմի կառավարիչներուն մէկը որ մօտերս հոս եկաւ , շատ ներդրեալ քաջեր է ճամբան . բոլոր ունեցածը կողոպտեց եւ պէտեմիները , ինչպէս իր հետի մարդիկներուն ալ . հազիւ Թէ անոնց ձեռքէն ազատեց : Սուրբ խրկելով պատերազմի պաշարներն ալ յիշեալ ասպատակները յափշտակեց եւ :

Հումայու Տէրութիւնը իրեք փոքրիկ նաւ խըրկած էր , որոնք վերի Լիվորփուլէն գացին , որ բեռնունէն տանին ան չորս սիւնը ալապազը (սու մէրմէրիէ) , որնոր փառան ընծայ տրված է Լիվորփուլէն Լայրապետին :

Քրոմմոտոր՝ Լաբիէի գաղանդութիւնէն ետեւ զըրված թղթերը :

Լաւընի նամակը ամիրալ Սթոփֆորդին՝ Սէհմէտ Լիվորփուլէն գրված :

Փրէնսէն Կալօր Նաւուն մէջ , Պէրուլ , 2 Նոյեմբեր 1840 :

Կը ցաւիմ , լսելով որ Քրոմմոտոր՝ Լաբիէն գաղանդութիւն մը ըրած է Ձեր Բարձրութեանը հետ , որուն նպատակը՝ երկրպագի զօրքերը Լիվորփուլէն դուրս հանել է . աս գաղանդը ընելու ամենեւին հրաման չունէր նա , ու ես ալ չեմ կրնար հաւանութիւն տալ կամ հաստատել զանիկա :

Ձեր Բարձրութեանը կողմէն խրկելով Լաւընի պէյ Խորհուրդ հարցուցի գաղանդացի զօրքերուն հրամանատարին , Թէ ինչ միջոց հարկաւոր է արգելք Վաղարշի փառան քովը երթալու . բայց յիշեալ հրամանատարը հաստատ պատճառներ ունէր կարծիք ընելու որ՝ Վաղարշի փառան հեռացած է Վաւաթիսէն , (որովհետեւ անոր բանակի մեծ մասը քանի մը օր առաջ , ան քաղաքէն ելելու դէպ ի ինչիս ճանապարհը գացեր էր) . ուստի չի կրնալով ապահովութեան թուղթ մը տալու Վաւաթիսէն երթալու համար , հարկ եղաւ որ Լիվորփուլէն դուրս նայ Լաւընի պէյը , կըցածին չափ աշխատելէն ետեւ՝ ձեր հրամանը կատարելու :

Կը յուսամ որ աս նամակը ժամանակին կը հասնի , ու Լիվորփուլէն երթալու նաւերը , երկրպագի դուրսերը բերելու համար , (ինչպէս կը գրէ Քրոմմոտորը Թէ պատրաստ են) ալ չէք խրկել : Բայց ստոր հակառակը , Թէ որ

ճամբայ ելած գաղանդութիւնը գալու ըլլանէ , իսկոյն ետ կը դարձունեմ զանոնք :

Կալ յոյս ունիմ որ՝ Նոյեմբեր 15 ի գաղանդութեանը համար , որ արտօրեօք ու առանց հրամանի եղաւ , ամենեւին անտէրիմէն չի նկատար . ու բնաւ չեմ կրնար խրկել Թէ Քրոմմոտոր՝ Լաբիէն Լիվորփուլէն գործքերուն լաւ տեղեկ չըլլալով , բարեկամութեան համար ըրած է ան գաղանդը : Եւստ ամենայնիւ , աս զիպուածը արգելք չըլլար իմ բաղձանքիս , որով հարկաւոր եղած կարգադրութիւնը ըրած եմ ու կը յուսամ՝ որ Լիվորփուլէն տեղութեան ու Ձեր Բարձրութեանը մէջ , կրնամ բարեկամութիւն հաստատել :

Ուրախութեամբ լսեցի , որ Լիվորփուլէն պայմանները ընդունելի եղած են միւս տեղութիւններուն :

Պատիւ կը համարիմ ինծի . . .

Ստորագրեալ . Սթոփֆորդ (Ս) . ամիրալ :

Երկրորդ նամակ ամիրալ Սթոփֆորդին՝ որ Լիվորփուլէն փառան գրեց :

Փրէնսէն Կալօր Նաւուն մէջ , Լիվորփուլէն 24 Նոյեմբեր 1840 :

Պատիւ կը համարիմ ինծի Ձեր Բարձրութեանը խրկել Ս . Ֆանչոյն հետ , անգղիացեաց կառավարութեան օրինաւոր ծանուցումը՝ չորս Տէրութեանց կողմէն . որով կը յանձնեն ձեզի Լիվորփուլէն փառանքով . բայց աս պայմանաւ որ՝ իրեք օր անցածին պէս , յիշեալ ծանուցումը առնելէ ետեւ , (Սանտեան Տէրութեան նաւահանգիստը եւ գարձնէք , ու Լիվորփուլէն պարպել տար :

Կը խնդրեմ որ աս կարգադրութեանը վրա լաւ մտածէք , ու ես ալ կաղաչեմ զՍտուած ամենակարօղ , որ ազդէ ձեզի անհուն բարեքները՝ որով ճոխացունէք պիտոր ատ խեղճ երկրները , չորս Տէրութեանց վճռոյն հաւանութիւն տալով :

Ս . Ֆանչոյն լիակատար իշխանութիւն ունի , Ձեր Բարձրութեանց վճռական պատասխան մը առնելու :

Ստորագրեալ . Սթոփֆորդ (Ս) . ամիրալ :

Սէհմէտ Լիվորփուլէն փառան քովը պատասխանը :

Լիվորփուլէն , 29 Նոյեմբեր 1840

Ձեր Սթոփֆորդին խրկած երկու նամակը ստացայ , առաջինը՝ Լաւընի պէյէն , որ իմ որդեկոյս Վաղարշի փառան հրաման տանելու համար խրկելով էր . երկրորդը՝ Ֆանչոյն հրամանատարին ձեռքովը :

Ուրախ եմ ձեր յրացեաց բարեկամութեանը վրա , ու ջանք կընեմ որ ժամ առաջ գործքով՝ կատարեմ , ինչ խորհուրդ որ կուտայ ինծի ձեր գրովը : Ուստի՝ ահա ըստ աղերսագիր մը կը խրկեմ ամ Բարձրագոյն Վաղարշի Լիվորփուլէն գեղ . որով ալ իմանաք ինչ որ՝ գրած եմ , անոր գաղղիարէն թարգմանութիւնն ալ մէկ տեղ կը խրկեմ ձեզի :

Կը յուսամ որ իմ հնազանդութիւնն ընդունելի կը լայ գաղանկից Տէրութիւններուն , ու խնդրելով որ ձեր բարեկամութիւնը շարունակէք միշտ , չեմ կրնար խրկել որ ձեր մարդասիրութեամբ ձեռք կը բերեմ իմ խնդրքս :

Ստորագրեալ . Սթոփֆորդ (Ս) . ամիրալ :

Սէհմէտ Լիվորփուլէն փառան քովը որն որ՝ Ս . Ստորագրումին գրեց :

Քրոմմոտոր՝ Լաբիէն , հրամանատար անգղիական նաւերուն Լիվորփուլէն փառան քովէն , Թուղթ մը գրեց ինծի Նոյեմբեր 12 ին , Թէ գաղանկից մեծ Տէրութիւնները խնդրած են Բարձրագոյն Վաղարշի որ շնորհէ ինծի Լիվորփուլէն կառավարութեան ժառանգութիւնը , աս գաղանդով որ (Սանտեան նաւահանգիստը եւ գարձնէքը համար պատրաստեմ , ու Լիվորփուլէն պարպել տամ : Եւ նիւթին վրա Քրոմմոտորին հետ թղթակցելէն ետեւ , պայմանները ընդունելի եղան , ու գաղանդութիւն մը ըրինք . իմ յոյսս հաստատ էր Թէ անշուշտ Ս . Սթոփֆորդին

Լիվորփուլէն փառան քովէն կը լամ :

Ուստի՝ արդէն գրած է իմ որդեկոյս Վաղարշի փառան քովին , որ Լիվորփուլէն դուրս կը զօրքով , քաղաքական կառավարիչները ու կահ կարասիները Վաւաթիսէն ժողովէ , ասոր համար յատկապէս՝ արգելալ Լիվորփուլէն խրկելով էր անգղիական շրջանաւոր , Քրոմմոտորին խնամքովը :

Բայց Ս . Սթոփֆորդին Սթոփֆորդին , որ անգղիական նաւախումբին կը հրամայէ , նամակ մը գրեց ինծի Լիվորփուլէն ատենէն , Նոյեմբեր 14 ին , ծանուցանելով՝ Թէ զիր ատեմ է Լիվորփուլէն թանկ մը հրամաններով , բոլոր գործութեամբ կը հրաւիրէ ինծի որ հնազանդիմ Բարձրագոյն Վաղարշ (Սանտեան նաւահանգիստը եւ գարձնէքը , ու Լիվորփուլէն , Լիվորփուլէն , Լիվորփուլէն ու սուրբ երկրները պարպելով :

Լիվորփուլէն պատրաստ եմ միշտ՝ բոլոր ունեցածս ու կենքս ալ զոհելու , Ս . Սթոփֆորդին թողութեանը արժանաւոր ըլլալու համար . ու քիտալով որ գաղանկից Տէրութեանց միջնորդութեամբ կրնամ վերջապէս ստանալ իմ Լիվորփուլէն պաշտպանութիւնը , կարգաւորեցի որ (Սանտեան նաւահանգիստը յանձնելու ուր որ կը հրամայէ Ս . Սթոփֆորդին :

Լիվորփուլէն , Լիվորփուլէն , ու սուրբ երկրները եղած զօրքերը՝ պատրաստ են եւս դուրսալ , ու իմ Լիվորփուլէն հրամանը ինծի հասնելուն պէս՝ իսկոյն կը պարպեն ան երկրները :

Լիվորփուլէն ու Լիվորփուլէն համար , Վաղարշի փառան գրած էր ինծի Վաւաթիսէն վերջերը , Թէ սարկովէր է Վաւաթիսէն ելալ Կէփուլի 3 ին , բոլոր բանակովը Լիվորփուլէն դուրսալու համար :

Ուրեմն , Լիվորփուլէն գրեց ինձ պարպելով ըլլալով , իմ հնազանդութիւնն ալ կատարեցաւ :

Ուստի՝ Ձեր Բարձրութեանը տեղեկ ըլլալէն ետեւ անոնց , կը յուսամ որ կիմացընէ նաւ մեր տիրոջ Լիվորփուլէն , ու ինծի համար բարեխօս կը լայ Վաղարշ Սթոփֆորդին , Լիվորփուլէն , ինչպէս իմ փառանքին ու հաւատարիմ ծառան չի զրկէ իր պաշտ պանութիւնէն :

Ստորագրեալ . Սթոփֆորդ (Ս) . ամիրալ :

Լիվորփուլէն փառան քովին յայտարարութիւն :

2 Նոյեմբեր 1840 .

Չորս Տէրութիւնները՝ որ ստորագրեցին ի միասին յուլիս 3 ի գաղանդութիւնը , որոնցին որ խնդրեն Ս . Վաղարշի իրենց ղեկավարներուն ձեռքովը որ Թէ որ Սէհմէտ Լիվորփուլէն հնազանդի շուտով (Սանտեան Տէրութեանը , Թէ որ նաւահանգիստը եւ գարձնէք , ու Լիվորփուլէն , Լիվորփուլէն , Լիվորփուլէն , ու սուրբ երկրները պարպել (Սանտեան Տէրութիւնը (Թէ ինչպէս , հրամարաւ կած է , ու չի ձանձար զանի Լիվորփուլէն փառան) հաճութիւն տայ իր ատենի հրամանը եւ գարձնէք , ու վերջապէս հաստատել անոր իշխանութիւնը :

Եւ բանին գործադրութեանը համար չորս Տէրութեանց ղեկավարները , որ Լիվորփուլէն գաղանկին , որոնցին որ իրենց թագաւորներուն գիտաւորութիւնը իմացընեն Սէհմէտ Լիվորփուլէն , միջերկրական ծովու նաւահանգիստը հրամայող Լիվորփուլէն ձեռքովը :

Ուստի կը ծանուցանեմ ձեզի որ՝ Ս . Սթոփֆորդին Սթոփֆորդին , որ իսկոյն օֆիցիալ մը խրկէ Լիվորփուլէն փառան քովին , հետագայ ծանուցումները տալու համար

(Օֆիցիալ) որու պիտոր յանձնելու աս գործը , Լիվորփուլէն հասածին պէս , Սէհմէտ Լիվորփուլէն հետ տեսնելով , Ս . Սթոփֆորդին կողմէն , Օրդոս պէյին ներկայ գտնվելով : Լիվորփուլէն աս օֆիցիալը ինչպէս փառանքին , պիտոր իմացընէ անոր Թէ Լիվորփուլէն Տէրութեանը կողմէն եկած է իրեն ըսելու համար , Թէ որ իսկոյն կը հնազանդի (Սանտեան Լիվորփուլէն ու ձեռագիր մը (սեւեդ մը)) կուտայ իրեն , նաւահանգիստը եւ գարձնէքը

